XXIV Научна дискусија, Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура,1998. 129-140.

Звонко НИКОДИНОВСКИ

ФИГУРАТИВНИТЕ ЗНАЧЕЊА НА ВОЛКОТ ВО ФРАНЦУСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

1. Дефиницијата на волкот, според неколку француски речници, гласи: „ВОЛК: *месојаден цицач од фамилијата на кучиња кој многу личи на големо куче, има сиво-жолтеникава боја, издолжена муцка, исправени уши, густа опашка и живее во шумите на Европа, Азија и Америка*".

Оваа дефиниција ги содржи денотативните семи, т.е. оние семи кои се доволни да го идентификуваат волкот како животно односно да послужат за негово именување. Референтот „волк" односно претставата за волкот содржи покрај денотативни референцијални семи и други семи кои не се битни за неговото именување. Тие семи се конотативни семи и токму тие претставуваат извор за фигуративните значења на волкот.

Фигуративните значења на волкот претставуваат дел од лексичкото богатство на еден јазик или уште поточно дел од лексичката категорија[1] ФИГУРАТИВНИ ЗНАЧЕЊА НА АНИМАЛНАТА ЛЕКСИКА која, како и сите други категории, ги содржи следните два елемента: како означувач се јавува признакот „семиолошка фигура 'животно'", додека за означено го има признакот „фигуративно значење 'атрибут на човекот'". Двата елементи од лексичката категорија го одредуваат и обемот на нашето истражување: од една страна предмет ќе бидат сите лексеми кои му припаѓаат на лексичко-семантичкото поле „волк", од друга страна во истражувањето ќе влезат само оние единици кои имаат фигуративно антропоморфно значење. Фигуративните значења на волкот ќе ги проучуваме преку разните говорни единици (лексеми, фраземи и паремии) и тоа од четири различни аспекти: симболички, семиолошки, семантички и вредносен аспект.

2. Од симболичка гледна точка волкот ја има следната симболика во разни етносемиотики.[2] Така, волкот **е синоним на дивост, а**

---

1 Поимот „лексичка категорија" го воведува францускиот лингвист Пјер Гиро во својата книга: *Structures étymologiques du lexique français*, Larousse, Paris 1967, 191.

2 Сп.: Jean Chevalier & Alain Gheerbrant, *Dictionnaire des symboles*, Robert Lafont - Jupiter, Paris 1969, 582-584.

волчицата на сексуална разузданост. Симболиката на волкот е амбивалентна односно час е позитивна, час негативна. Позитивната симболика се потпира на особината на волкот да гледа ноќе. Поради тоа тој е **1. Симбол на светлината, соларен симбол, војник херој, митски предок**. Во тоа својство се јавува кај нордиските народи и кај древните Грци. Небесниот син волк е основач на кинеската и на монголската династија. Кемал Ататурк бил наречен *Сив Волк*.

Следната симболика на волкот претставува **2. Плодноста**. Со таква симболика е митот за волчицата која ги доела Ромул и Рем, основачите на Рим. Таква симболика произлегува и од римскиот празник **Луперкалии** (lupus + ircus = волк + прч на италски) за време на кој (на 15 јануари) двајца млади мажи излегувале голи од пештера од Палатинскиот рид и шетале низ градот камшикувајќи ги жените со камшик направен од кожа од прч.

Во својство на земен или хтонски симбол волкот е присутен во разни митологии. Земниот симбол е поврзан со **3. Стрвноста**. Таа е поврзана со устата на волкот која упатува на двојството **ден-ноќ**, **смрт-живот**: како што устата голта и исфрла така таа претставува воведувач од еден во друг свет, од светот на профаното во светот на сакралното. Во средновековната имагинација вештерите се преобразувале во волци кога оделе да го прославуваат **сабат**. Истата симболика му припишува на волкот и улога на **психопомп** или водач на душите.

Стрвноста ја раѓа и симболиката на волкот како **крвожедно животно** кое во средновековната митологија се среќава како врколак или лукантроп а свои одеци наоѓа во приказната на Шарл Перо за Црвенкапа (сп. го афоризмот на Копи: *Si les loups étaient des chiens, les chaperons rouges feraient le trottoir = Да беа волциѿе кучиња, црвенкаӣиѿе ќе беа уличарки*).

1. ВОЛКОТ ВО ФРАНЦУСКИОТ ЈАЗИК

Од семиолошка гледна точка волкот како животно може да гради семиолошки фигури со следните карактеристики: физички особини на волкот, однесување на волкот кон другите животни и однесување на волкот кон луѓето и обратно.

А. Физички особини на волкот

3. Во оваа категорија семиолошки признаци најпрвин ќе го споменеме признакот **делови на телото на волкот**. Во следните неколку фраземи се користат делови на телото од волкот: *tête de loup* означува 'неисчешлана коса, како був', додека *pâte pelue* означува 'измама и ла-

га' која доаѓа од приказната за волкот и трите козлиња; *gueule-de-loup* се употребува, иако ретко, со значење на 'зајачка уста' кај луѓето. Волчјата уста се користи и во следната споредбена фразема: *faire noir comme dans la gueule la gueule d'un loup* = 'многу е темно, црна темница, ништо не се гледа'.

Бојата на гласот на волкот ја среќаваме во следната споредбена фразема: *être enrhumé comme un loup* = 'многу е зарипнат'.

Признакот „како животно" го среќаваме во следните единици: арготското *loupiot* со значење 'дете, клинец' како и *louveteau* = '1. млад извидник на возраст до 12 години; 2. син на масон'.

Истиот признак се користи и во фраземата *entre chien et loup* = 'во квечерина'.

Бојата на кожата на волкот се употребува во фраземата *(être) connu comme le loup blanc* = '(за некого) многу познат, кој не го знае'. Инаку белиот волк е митско животно за кое постојат записи уште од XIII век и за кое сите слушнале, но никој го нема видено.

Б. Однесување на волкот

4. Меѓу особините на волкот кои се користат во единиците со фигуративно значење ќе го споменеме **сексуалното однесување** на волкот. Во францускиот јазик постои верување дека доколку жената не е многу задоволна од полната моќ на мажот, треба да носи во вреќичка од волчја кожа срж од волк и потоа самата таа ќе биде приморана да ги одбегнува сексуалните контакти со мажот. Сексуалните признаци се искористени во следните фигуративни единици: најпрвин лексемата *loup* означува 'машки полов орган' додека фраземата *avoir vu le loup* се однесува на 'девојка која не е повеќе невина'. Лексемата *lupanar* означува 'јавна куќа' од латинското *lupa* што означува 'јавна жена', како и именката *louve* во францускиот јазик.

За жена со разуздано сексуално однесување се употребува фраземата *entre chienne et louve*. Уште една друга фразема со сексолошка содржина се однесува на волкот: *avoir vu péter le loup sur la pierre de bois (Savoie)* = 'затруднува пред брак'. Со сексуалните активности на волкот поврзано е и верувањето дека волкот што ја оплодил волчицата веднаш бива изеден од глутницата. Оттаму и фраземата *enfant de louve* = 'сираче кое не го видело својот татко' која во проширена форма гласи (vx.) *Il est comme les loups, il n'a jamais vu son pére*.

5. Најголем број единици со фигуративно значење се засновани врз оној вид однесување на волкот кој се однесува на **неговата исхрана**. Волкот е стрвно, месојадно животно кое спаѓа во групата животни што ги нарекуваме **ѕверови**. Тој е животно познато по својата голема глад. Оттаму и изразите: *affamé comme un loup, avoir une faim de loup* = 'гладен

како волк'; *manger, dévorer comme un loup* = 'јаде алчно' како и пословицата (vx.) *Jeune homme dans sa croissance a un loup dans sa panse* = 'Децата се постојано гладни'.

Стрвноста и крвожедноста на волкот се гледа и од следната латинска пословица: *Homo homini lupus* = 'Најголем крвник на човекот е човекот'. Гладта е толку голема што понекогаш го тера волкот на непромислени акти: *La faim chasse le loup hors du bois* = 'Потребата го тера човека да се покаже или пак да прави работи кои нормално не би ги правел'. Гладта е таа која го тера волкот да бара храна и по најголема студ што се гледа и од изразот *un froid de loup* = 'многу студено време'. Откако ќе заврши со ловот волкот пак се враќа во шумата: *Le loup retourne toujours au bois* = 'Се враќаме секогаш на првата љубов'.

Стрвноста и упорноста на волкот произлегува и од фраземата: *jeune loup* = 'млад и динамичен човек кој не се стеснува да употреби и недозволени средства за да успее'.

6. Трагајќи по храна волкот многу често ги напаѓа овците (или козите) и во таа релација волкот е насилник, а овцата (или козата) жртва. Повеќе изрази и пословици произлегуваат од релацијата **волк-овца (коза)**. Релацијата **насилник-жртва** најдобро е претставена во следните пословици: *Mauvaise garde permet au loup de se repaître* = 'Ако не бидеме претпазливи непријателите можат секогаш да нѝ наштетат'; *Qui se fait agneau (brebis) le loup le mange* = 'Кој се прави овца, волкот го јаде'. Горната релација е присутна и во фраземите: (vx.) *enfermer le loup dans la bergerie* = 'поставува некого кој е опасен на место каде што може да нанесе штета'; *donner la brebis à garder au loup* = 'му ги остава овците на волкот да ги варди'. Затоа човек треба да биде постојано на штрек пред непријателот: *Il ne faut pas mettre le loup berger* = 'Не треба ништо да му се довери на непријателот'.

Дури ни преземените мерки на претпазливост не му пречат на волкот да ги напаѓа овците: (vx.) *Brebis comptées, le loup les mange* = 'Претпазливоста не е гаранција дека човек нема да биде измамен; преголема проверка на своите добра привлекува несреќа'. Оваа пословица има македонски изоеквиваленти во варијантите: *Волкош јаде и од броениште овци* и *За волкош броено нема.*

Антагонизмот меѓу волкот и овцата е толку голем што во секој момент волкот е подготвен да му наштети на јагнето: (vx.) *À petite occasion, le loup prend le mouton* = 'Моќните гледаат на секој начин да им наштетат на слабите'; *Où le loup trouve un agneau, il y en cherche un nouveau* = 'Човекот се враќа да земе профит онаму каде што еднаш го нашол'.

Волкот претставува несреќа за сите, а посебно за сиромашниот, како што вели следната пословица: (vx.) *Au riche homme souvent sa vache vêle, Et di pauvre le loup veau emmène* = 'Парите се лепат на пари а сиромавите стануваат сè поголеми сиромаси'.

Во нерамноправната борба меѓу овцата и волкот понекогаш може да помогне моментот на невнимание кај волкот: *Tandis que le loup chie, la brebis s'enfuit* = 'И покрај силата и спретноста човек треба секогаш да биде претпазлив'.

Овцата жртва не треба во ниеден момент да му верува на волкот насилник: (vx.) *Folle est la brebis qui se confesse au loup* = 'Неразумно е човек да се доверува на едикојси'. Сепак, единствен спас за овцата е смртта на волкот: *Mort du loup, santé de la brebis* = 'Добрите можат да просперираат само ако ги нема лошите'.

Кога не може да се храни со овци, волкот лови кози што се гледа и од следната пословица: *Jamais poil bique de n'a étrangle loup* = 'Човек може да се храни со разни работи'.

7. Волкот е **опасно животно**. За тоа сведочат следните изрази и пословици: *se jeter (se précipiter, se mettre) dans la gueule du loup* = 'од невнимание запаѓа во опасна ситуација'; (vx.) *tenir le loup par les oreilles* = 'се наоѓа во тешка ситуација од којашто не се гледа излез'. Фраземата *avoir vu le loup* ја видовме погоре со сексуално значење кое е поврзано со следните две значења на истиот израз: '1. зарипнат е 2. има животно искуство'. Првото значење на изразот произлегува од старото верување кое постоело и кај Римјаните дека ако некој биде виден од волк ќе зарипне пред тој да го забележи волкот, па дури може и да му се одземе гласот.

Непријатноста од здогледувањето на волкот се содржи и во следната пословица: *Quand on parle du loup en voit la queue*, која има речиси идентичен македонски еквивалент: *Ние за волкоӣ а волкоӣ (ӣој) зад враӣа.* Оваа паремија се употребува во моментот кога разговорот меѓу две или повеќе лица е прекинат од лице кое е предмет на тој разговор. Своето значење оваа пословица можеби го добила од предрасудата за тоа дека ако се зборува за зло или за непријател самото зборување ќе предизвика тие да се појават.

Волкот за сите претставува голема опасност што не може да се предвиди: (vx.) *Si on savait où le loup passe, on irait l'attendre au trou* = 'Да знае човек од каде доаѓа опасноста, ќе преземе мерки за заштита'. Една друга пословица порачува избегнување на секаква можност за средба со волкот: *Qui a peur du loup n'aille pas au bois*. Честопати трудејќи се да избегне една опасност, човек наидува на друга: *En fuyant le loup, on rencontre la louve*. Токму затоа единствено големата оддалеченост гарантира сигурност што се гледа од следните пословици: (vx.) *La lune n'a rien à craindre des loups* = 'Завидливите не можат ништо против големите заслуги'; (vx.) *La lune est à l'abri des loups* = 'Богатите не треба да се плашат од сиромавите'.

Човекот се плаши од волкот така што понекогаш дури и ја преувеличува опасноста од него: *On crie toujours le loup plus grand qu'il n'est* = 'Луѓето секогаш ги преувеличуваат опасностите'.

Колку и волкот да претставува голема опасност, сепак и овцата кога ќе побесни може да биде опасна: *Quand les brebis enragent elles sont pires que les loups* = 'Човек не треба многу да ги малтретира мирните и молчаливите затоа што тие кога избувнуваат се многу опасни'.

Како и да е, волкот е многу опасно животно како што вели пословицата: *Il n'y a pas de méchant lièvre ni de petit loup* = 'Работите и луѓето се такви какви што се т.е. не се менуваат'. За непроменливоста на волчјата нарав сведочат следните пословици: *Le loup alla à Rome et y laissa son poil mais non ses coutumes*; *Le loup mourra dans sa peau*; *Le loup est toujours loup*; *Les loups ne font pas des agneaux* = *Вълкоӣ вълчиња рожцаӣ*; *Le loup change de poil mais non de naturel* = *Волкоӣ влакноӣо ӷо менува ама ќудоӣ не.*

Волкот е опасен за човекот, посебно ако човекот е сам: *Homme seul est viande à loups* = 'Луѓето кога се сами се многу ранливи'. Волкот е опасен затоа што има големи и остри заби како што вели пословицата: *Un homme sans argent est un loup sans dent* = 'Човекот без пари се чувствува слаб и беспомошен'.

Во тактиката на волкот при напаѓање влегуваат прикрадувањето и одењето во глутница. Така фраземата *à pas de loup* значи 'на прсти, без шум', додека пак изразот *à la queue leu leu* значи 'еден зад друг'. Тешките услови за живот направиле од волкот вешто животно. Фраземата *vieux loup* означува 'итар, снаодлив', додека *vieux loup de mer* значи 'тврд и искусен морнар'. Но истите тие услови направиле од волкот и самотник: *vivre comme un loup* = 'живее изолирано, во дивина'. Колку и да е голем стрвник и насилник, волкот никогаш не ги напаѓа своите: *Les loups ne se mangent pas entre eux*; *Un loup ne mange point l'autre* = 'Криминалците и лошите луѓе не си штетат едни на други'.

Доколку се случи волкот да нападне друг волк, тоа значи дека нема доволно храна во шумата: (vx.) *Il fait bien mauvais áu bois, quand les loups se mangent l'un l'autre* или *La guerre est bien forte quand les loups se mangent* = 'Криминалците почнуваат да си штетат едни на други, ако нема доволно плен за сите'. И ако сака да нападне друго животно од истиот вид, волкот тешко може тоа да го стори затоа што „Лошиот тешко ги проценува злите намери на злонамерникот": *Tôt sait le loup ce que mauvaise bête pense.*

Кога нема доволно храна волците се собираат во глутница и завиваат. Фраземата *hurler avec les loups* значи 'се здружува со мнозинството т.е. со оние кои напаѓаат, критикуваат'. Оттаму и пословицата (vx.) *On apprend à hurler avec les loups* = 'За да се совладаат одредени непријатели треба да се користи нивното оружје'.

8. За да се справат со волкот, луѓето на помош ги викаат најпрвин магичните формули со кои ги бркале волците подалеку од стадата. Така фраземата *savoir la patenôtre du loup* значи 'познава начини за

одвраќање на опасности'. Ако не успее со магичните формули, на човека му останува помошта од овчарските кучиња: *À chair de loup dent de chien* = 'Треба да се примени сила сразмерно на отпорот или пречката'. За борба со волкот треба посебни кучиња како што велат пословиците: *À mauvais chien on ne peut montrer le loup* = 'Нема големо фајде да се довери некоја работа на неспособен'; *Quand le chien pisse le loup s'enfuit* = 'Треба да се искористи секој момент на невнимание за да се ослободи човек од некого'.

Кога ќе биде совладан волкот тогаш и другите кучиња се нафрлуваат на него: *Quand le loup est pris, tous les chiens lui mordent les fesses* = 'Кога ќе се совлада непријателот тој изгледа многу побезопасен'.

За борба против волкот човекот се служи понекогаш и со итрина. Фраземата *batre le chien devant le loup* значи 'укорува некого пред лице кое треба да извлече поука од укорот'.

9. На крајот од разгледувањето на фигуративните значења на волкот во францускиот јазик ќе ги споменеме и позитивните значења на волкот, односно оние значења во кои волкот носи **позитивна референтна вредност**. Во францускиот јазик станува збор исклучиво за лексемата *loup* употребена како хипокористик во функција на апострофирање. *Mon loup* и *mon gros (petit) loup* се галовни обраќања кон дете или кон драго суштество.

Сепак позитивната референтна вредност на волкот е најзастапена во верувањата. Како што веќе споменавме погоре, волкот е позитивен во верувањата сврзани за сексуалната сфера. Така постои верување дека доколку се земе цвет од сончоглед во август и се обеси во црква во моментот кога се изведува миса, сите жени кои им биле неверни на своите мажи ќе бидат приковани за земја.

2. ВОЛКОТ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

А. Физички особини на волкот

10. **Забите на волкот** претставуваат единствена физичка особина врз која е изградена следната пословица со фигуративно значење: *Сшар волк заби не менува*: 'Луѓето на стари години не можат да се поправат'.

Б. Однесување на волкот

11. Како вовед во расправата за однесувањето на волкот ќе споменеме две гатанки за волкот. Првата е: *Живош живее фоф īора, ūријашел нема, рода ич (В'к)*, а втората: *Сам кадија, сам сајбија (Волк)*. Од овие две гатанки се гледаат и основните координати на однесува-

њето на волкот: **волкот живее во шума, како самотник, и сам лови за да се прехрани**. Животот во шума е илустриран во следните две пословици: *На волкот не треба шумата да му се кажува* = 'Не треба луѓето да се подучуваат во она што го знаат'; *Рибата без вода и волкот без гора не можат да живеат* = 'Луѓето не можат да живеат без основните услови за живот'.

Самотијата на волкот ја среќаваме во фраземата: *живее како волк самотник*. Самостојноста на волкот произлегува од прашанката: *Го прашале волкот: Зошто ти е дебел вратот? - Зашто сам си ја вршам работата, одговорил волкот.*

Најважна особина на волкот, која е експлоатирана во единиците со фигуративно значење, е **исхраната на волкот**. Како и во францускиот јазик така и во македонскиот, волкот симболизира **стрвност**. Се вели: *гладен како волк* и *Волко со муи сака да го најади*. Исто како и во францускиот јазик, гладта го тера волкот да прави непромислени работи: *Гладен волк и сред село влегува*; *Кога човекот е гладен, во срцето волци му вијат.*

За задоволување на своите потреби за храна, волкот ги напаѓа најчесто овците. Релацијата **волк-овца** е присутна во многу фраземи и паремии: *Вълкот сакат млади јагниња* = 'Возрасните сакаат млади девојки'; *збира гајле ко вьлк за овци* = 'воопшто не се грижи за нешто'. И во македонскиот јазик релацијата **волк-овца** ги симболизира односот **насилник-жртва**: *Кој се прави овца, волкот го јаде* = 'Предобрите луѓе често страдаат'.

Во тактиката волкот се придржува до следните правила: *В'ко не чека да го викаа – сам си доаѓа; В'к в магла дави* = 'Луѓето бираат погоден момент за извршување на злодела'; *В'ко на пазар не оди*; *По нарачано волкот не јадит*; *Волкот на синарот не дави*; *В'к баница не јаде*; *В'к сермија не чува*; *В'к дека лежи не дави*; *В'ко дека се кучи там лови*; *В'к в'к не јаде.*

12. Овцата кога е сама е лесен плен на волкот: *Една овца што се дели од булукот, ќе ја изеди волкот* = 'Сам човек е беспомошен пред посилен непријател'; *Овца без стадо вьлку вечера.*

За заштита на овците тука е најпрвин овчарот: *Стадо без овчар, на волци дар* = 'Малите мораат да имаат заштитници пред моќните'; *Викај го волкот додека не влегол во стадото (не го однел стадото)* = 'На опасноста треба да се укажува пред таа да се случи а не потоа'; *Клоца на овчарот, радост на волкот.*

Овчарот треба да биде претпазлив: *Не барај ја трьгата кога го гљаш вьлкот.*

Дури и ако се преземат мерки на претпазливост, волкот не се колеба да нападне: *Волкот јаде и од броените овци*; *В'ко и броено не признава.*

Непретпазливоста е погубна за овците: *остава стадо на волк* = 'доверува на чување на човек нешто на кое тој може да му нанесе штета'; *Волкот овчар не бива.*

Понекогаш овчарот треба да смислува разни работи за да ги заштити своите овци што се гледа од следната пословица: *И волкот сит и овците на број.*

13. За да ги зачува овците од волкот, овчарот го има на помош овчарското куче: *Многу кучиња давет в'лк* = 'Кога се повеќе луѓе, иако послаби, можат да совладаат посилен од себе'; *На волчје месо – кучешки заби*; *Тешко волкот по кого лаат кучиња и на јунакот за кого не зборуваат*; *Куц вьлк и крастајте кучиња го кьсет*; *Уште волкот невиден, викат по кучињата*; *Опсеклив пес од волкот нема страв*; *Кучка што варди 300 овци – умират и волк не припуштат*; *Вько се од кучето не плаши, туку од лао*; *Ако не раниш пцета, ќе раниш вьлци.*

14. Волкот го наоѓаме и во релации со други животни:

- со лисицата: *Бркавме в'лк, излезе лисица*; *На волкот викаат, а лисиците грозјето го јадат.*
- со козата: *Слободната коза волкот ја јаде*; *Се опијанила козата, та го побарала вьлкот да се борет* = 'Кога се пијани, луѓето прават непромислени работи'.
- со магарето: *Едно магаре на сто в'ци нишчо не е*; *Умрено (пцовисано) магаре од волк не се плаши*; *Магаре од в'чка кожа не се плаши.*
- со зајакот: *Отишле по зајаци, ги изеле вьлци* (афоризам); *Ги бркаме зајаците а волците мирно си шетаат.*

15. Волкот е лош, насилник, и тој претставува **голема опасност за човекот**. За тоа сведочат следните единици: Најпрво клетвите: *Ај да би волците го изеле на некоја раскрсница!*; *Триста вучи да го јада!*; а потоа и следните фраземи и пословици: *на волкот в уста му влегува* = 'од невнимание запаѓа во опасна ситуација'; *Ако си вьлк, секој ќе бегат од тебе* = 'Од лошиот човек секој бега'; *Давит не давит вьлкон, ко ќе го видет му викет: „Уа, уа!"*; *Вько на ѓаволо изел ногата*; *Кој виде вько и вике и не, ама кој само чуе, одере се викајќи*; *Сите волци исто мислат*; *Ко ќе ојш у вьлкот на гости, зеј го и стапот*; *На лице светец, на срце вьлк*; *На жив вьлк не му се мерит опашка*; *Борцот ет полош и от волкот.*

Остатоци од стравот и незавидната ситуација наоѓаме и во паремијата: *Ние за волкот а тој зад врата.*

16. Волкот е по природа **лош** и му нанесува штета на човекот. Затоа залудно е човек да се обиде да му ја смени природата на волкот: *Вьлкот вьлчиња рожцат*; *Волкот овца не се чинит*; *Вьлкот влакното го менвит, ама табиетот (уќот) не*; *Вько куче не станува*; *Кога беше волкот куче* = 'Никогаш'; *Вьк од добро не разбира*; *Вол-*

кой го крштевале и му велел йойой да рече: ванѓеле, а шој велел: јаѓнеле; *Кршчај го вълкон, шој йрдий (шој йак си е волк)*.

17. И во македонскиот јазик како и во францускиот, волкот се јавува со **позитивна референтна вредност** многу ретко и тоа само во верувањата. Од едно старо верување потекнува и фраземата: *го йресрел волкой* = 'му се случило нешто убаво, остварил некоја добивка'. Еве го тоа верување запишано од Цепенков на две места:

(верување) - *Ако одий некој од ѓрад надвор и да го йресреший йой или зајак, и шо за црна шиеша ќе му излези; ако йак волк го йресреший, многу за арно ќе му биде ло.*

(верување) - *Волк да ше йресреший голема йљачка ќе си йечалел.*

ЗАКЛУЧОК

18. Резимирајќи ги фигуративните значења на волкот во францускиот и во македонскиот јазик можеме да речеме дека семантизмот на волкот во двата јазика во најголемиот дел е идентичен. Имено, волкот симболизира **стрвно и опасно суштество, насилник и штетник, самотник и самостоен во своето делување, непоправлив во својот лошотилак**.

Како специфичен само за францускиот јазик се јавува семантизмот од сексуалната сфера кој не се среќава во македонскиот јазик.

И во доменот на позитивната референтна вредност постојат разлики. Францускиот јазик го познава хипокористикот *mon loup* додека во македонскиот јазик постои фраземата *го йресрейнал волкой* со значење 'остварува некоја добивка'.

На крај ќе завршиме со неколку афоризми и со два вица кои малку ја разведруваат темната слика за волкот:

(афоризам) - *За жал наравоучението доаѓа секогаш кога волкой ќе ги изеде овцийе* (Карадак).

(афоризам) - *Современийе волци овцийе ги молзай.*

(афоризам) - *Најдовме ориѓинален начин како да ги исйребиме волцийе. Ги исйоклавме овцийе* (Карадак).

(афоризам) - *Волкой го нема во хороскойой а колкумина се родени во неговиой знак!*

(афоризам) - *Ние за волкой - а волкой во него!*

(виц) - *Учийелкайа го йрашува Пеце: - Како гласи множина од именкайа* ***волк***. *- Глуйница, учийелке - одговара Пеце.*

(виц) - *Се враќа зајакой од меана доцна йо йолноќ и изморен седнува йод еден даб да се одмори. Но, во меѓувреме засйива. Доаѓаай йри волци и йравай йлан кој йрв да го*

нападне зајакоū. Тоīаш насūанува ūеūачка меīу нив и ūриūе волци ūаīааū мрūви. Коīа се разбудува зајакоū, īледа ūред неīо ūри мрūви волци и си вели: „Е, ūовеќе нема да ūијам. Коīа сум ūијан не знам шūо ūравам".

ИЗВОРИ

За македонскиот јазик

Јовановски, Апостол Поп, *Македонски народни ūословици*, Издание на авторот, Скопје 1971, 63 стр.

Каваев, Филип, *Народни ūословици и īаūанки од Сūруīа и Сūрушко*, Институт за македонски јазик, Скопје 1961, 189 стр.

Китевски, Марко, *Фолклорни бисери*, Македонска книга, Скопје 1988, 277 стр.

Македонски народни умоūворби, Том IV, книга 1: *Пословици* (во редакција на Х. Поленаковиќ и К. Пенушлиски), Кочо Рацин, Скопје 1954, 302 стр.

Пенушлиски, Кирил, *Малешевски фолклор*, IV, МАНУ, Скопје 1980, 431 стр.

Пенушлиски, Кирил, *Пословици и īаūанки*, Македонска книга, Скопје 1969, 259 стр.

Речник на македонскиоū јазик (со срūскохрваūски ūолкувања) (редактор: Б. Конески, составувачи: Т. Димитровски, Б. Корубин, Т. Стаматоски), Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков", Том I-III, Скопје 1961-66, 519+595+606 стр.

Цепенков, Марко, *Македонски народни умоūворби*, Книга осма: *Пословици. Поīоворки, īаūанки, клеūви и блаīослови* (редактирал Т. Саздов), Македонска книга, Скопје 1972, 343 стр.

Шапкарев, Кузман А., *Одбрани сūраници* (приредил М. Китевски), НИО „Студентски збор", Скопје 1989, 237 стр.

За францускиот јазик

Canavaggio, P., *Le dictionaire des superstitions et des croyances populaires*, Marabout, Verviers, 1, 1977, 247 стр.

Clébert, Jean-Paul, *Bestiaire fabuleux*, Éditions Albin Michel, Paris 1971, 459 стр.

Dournon, Jean-Yves, *Le dictionnaire des proverbes et dictons de France*, Hachette, Paris 1986, 302 стр.

Guillois, Mina & André, *L'humour des animaux*, Marabout, Alleur 1988, 160 стр.

Montreynaud, F. & Pierron, A. & Suzzoni, F., *Dictionnaire de proverbes et dictons*, Robert, (coll. "Les usuels du Robert"), Paris 1980, XXVI + 658 стр.

Rey, Alain & Chantreau, Sophie, *Dictionnaire des expressions et locutions figurées*, Robert, (bibliotèque "Les Usuels du Robert"), Paris 1979, XV + 946 стр.

Rolland, Eugène, *Faune populaire de la France*, 7 volumes, Maisonneuve et Larose, Paris 1967 (1 изд. 1877-1911, во 13 тома), 3472 стр.

Rozan, Charles, *Les animaux dans les proverbes*, 2 vol., Ducrocq, Paris 1902, 379+374 стр.

Wathelet, Jean-Marc, *Dictions des bêtes, des plantes et des saisons*, Belin, (coll. "Le français retrouvé n. 13), Paris 1985, 304 стр.